

ONTWAPENING – MILIEU – MENSENRECHTEN

**Friends of
the Earth**
Vlaanderen & Brussel

Bulletin

winter
2010

Friends of the Earth bulletin

Driemaandelijks tijdschrift, jaargang 19, nummer 1, winter 2010

Colofon

Redactie:

Lieve De Kinder, David Heller,
Hector Pistache, Famke
Vekeman

Secretariaatadres

Friends of the Earth, Vlaanderen
en Brussel
Maria Hendrikaplein 5-6,
9000 Gent.
Tel +32-9-242 87 52
Fax +32-9-242 87 51
www.motherearth.org
belgium@motherearth.org
Open Ma. t/m Vr. 9u-17u

Redactieadres:

Friends of the Earth- redactie:
lieve@motherearth.org

Homepage Bulletin:

www.motherearth.org/bulletin

Rekeningnummer

523-0460460-76 (België)
000-161-8561-19 (NL)

Copyright

Overname en gebruik van arti-
kels worden aangemoedigd mits
bronvermelding.

Druk: Druk in de Weer, milieu-
vriendelijke inkt en papier.

Lokale FoE Groepen

FoE Brussels

(English-language-group)
Contact: Dario Ceccarelli
info@friendsoftheearth.be
<http://brussels.friendsoftheearth.be>

FoE Brussel (Nederlands- & Franstalige groep rond The Big Ask in Brussel)

Contact: Famke Vekeman
famke@motherearth.org

Klimaat- en Vredesactiegroep Pimpampoentje

Contactpersoon: Andy Vermaut
andy.vermaut1@telenet.be

FoE Campagnes/Projecten

(Contacteer via FoE kantoor tenzij
anders vermeld wordt)

Kernontwapening

Contact: David Heller
david@motherearth.org
GSM: 0472 342463

Klimaat/Energie

Contact: Famke Vekeman
famke@motherearth.org

Verarmd Uranium

Contact: Ria Verjauw
C. Meunierstraat 62, B-3000 Leuven
ria@motherearth.org
GSM: 0474 75 66 68
www.motherearth.org/du

Werkgroep Inheemse Volkeren

Contact: Lieve De Kinder
lieve@motherearth.org

VRAK: AKTIE VRedesbelasting

Contact: Dirk Panhuis
vrak@advalvas.be
<http://surf.to/vrak>

Kempisch Forum Voor Atoomstop

Contact: Jan Claes

Lidmaatschap

Je bent lid vanaf 5 à 30 euro per
jaar. Je ontvangt dan het maan-
delijks e-zine, het driemaandelijks
bulletin en korting in Lekker Gec en
Komkommertijd, twee vegetarische
restaurants in Gent. Je bent donateur
vanaf minstens 2,5 euro per maand.
Je ontvangt naast wat boven
vermeld is ook 10% korting op FoE
merchandise. Een formulier voor lid-
maatschap via permanente opdracht,
wat we sterk aanmoedigen, kan je
downloaden op www.moederaarde.be.
Je kan het lidgeld ook overschrij-
ven op het rekeningnummer van
Friends of the Earth, met vermelding:
lidgeld + naam en voornaam.

Foto: Christopher Askman, FOEI

**Activisten van Friends of the Earth Int.
vloeiden door de straten van Kopenhagen
met een oproep naar de politici.**

Voorwoord

Beste lezer;

In de aanloop naar de Klimaatonderhandelingen in Kopenhagen was er een nooit geziene intensieve creatieve beweging, van bewuste burgers en NGO's hier en in andere delen van de wereld, en vooral ook van mensen en groepen die het meest kwetsbaar zijn voor de klimaatverandering of er reeds de gevolgen van ondervinden. Deze mensen en groepen beseffen ten volle dat we nu nog de mogelijkheid hebben om de klimaatdreiging af te wenden, op voorwaarde van een gezamenlijke intensieve inzet met aandacht voor sociale en globale rechtvaardigheid. Naar de politici toe werd dan ook de vraag luidkeels en massaal gesteld naar een bindend, rechtvaardig en ambitieus klimaatakkoord. En rechtvaardig betekent hier dat de rijke landen hun verantwoordelijkheid moeten opnemen daar zij historisch en nu nog steeds de grootste bijdrage leveren tot de toename van broeikasgassen. In de loop van de onderhandelingen begon 'Hopenhagen' meer en meer omgezet te worden in 'Nopenhagen' of 'Floopenhagen'. De top mislukte wat betreft de concrete afspraken die we van de regeringsleiders verwachtten. Bovendien slaagden ze er niet in om de rechtvaardigheid te voorzien die de volkeren van de wereld verdienen. De lobby van grote bedrijven die regeringen in hun greep hielden en kortzichtige economische en politieke belangen maakten dat de politici er niet in slaagden de toekomst van onze planeet en haar bewoners veilig te stellen.

Dit stemt ons tot diepe misnoegdheid, maar we mogen ons niet permitteren om ontmoedigd te geraken. Door de intensieve ontmoetingen, de gezamenlijke infomomenten en acties, werd de wereldwijde beweging voor klimaatrechtvaardigheid alleen maar versterkt. Samen met andere groepen zal Friends of the Earth hier verder aan werken en zullen we samen druk blijven uitoefenen op de politici om eindelijk de lange termijn, onze gemeenschappelijke toekomst, en de toekomstige generaties, veilig te stellen. We wensen je bij het begin van dit nieuwe jaar dat je die beweging mag verwoegen in de vaste overtuiging dat we uiteindelijk succes zullen boeken.

De redactie

COVER:

Een van de acties van Friends of the Earth in het Bella Center, Kopenhagen, Denemarken, tijdens de COP15 van 7 tot 18 december 2009. "Don't kill Kyoto Targets. We stand with Africa."

Friends of the Earth, afdeling Vlaanderen en Brussel, vzw is een pluralistische gewestelijke thematische milieuvereniging. De vereniging benadrukt in het bijzonder de banden tussen milieu en dossiers rond mensenrechten, oorlog en vrede en beklemtoont de noodzaak van internationale samenwerking. De organisatie gebruikt onderzoek, educatie & sensibilisatie, beleidswerk en geweldloze directe actie als hefboomen om haar doelen te verwezenlijken. De vereniging is lid van het Anti-Oorlogsplatform; de Bond Beter Leefmilieu; Ecopower; het Gents Ecologisch Centrum; Netwerk Bewust Verbruiken en het Platform voor Biologische Landbouw. Internationaal is de vereniging lid van Friends of the Earth international en aangesloten bij Abolition 2000 - het internationaal netwerk voor de afschaffing van kernwapens - en het International Peace Bureau.

De verantwoordelijkheid voor de artikels in het bulletin Friends of the Earth ligt bij de auteurs zelf.

Friends of the Earth is een Netwerkproject. Je kan ons steunen door Kerkelssparen, ons nummer is: 96/0004. Je kan ons ook steunen via Dynamosporen. Indien je geïnteresseerd bent om ons op deze wijze te steunen kan je contact opnemen met het FoE secretariaat of met Triodos bank (02/548 28 29).

Kopenhagen

Mislukte top maar groeiende beweging voor klimaatrechtvaardigheid

David Heller

Tijdens de VN klimaatonderhandelingen vervoegden leden en sympathisanten van Friends of the Earth Vlaanderen en Brussel de duizenden mensen van de internationale federatie Friends of the Earth die naar Kopenhagen kwamen met de dringende vraag naar klimaatrechtvaardigheid.

Het hoogtepunt van de twee weken was de “flood for climate justice”, georganiseerd door Friends of the Earth op 12 december. De spectaculaire, blauwgekleurde massa van meer dan 5000 mensen vloeyde door de straten van Kopenhagen met een duidelijke boodschap naar de besluitvormers: de handel in CO2 emissierechten, waardoor de geïndustrialiseerde landen de ontwikkelende landen betalen om hun emissies naar beneden te helpen, eerder dan emissiereducties in eigen land te realiseren, is unfair en leidt niet tot daling van broeikasgassen. Op het eind van de betoging sprak Nnimmo Bassey, voorzitter van Friends of the Earth Internationaal, zich duidelijk uit tegen deze ‘valse oplossing’ voor de klimaatverandering: ‘Aan hen in de rijke landen die denken dat ze verder kunnen blijven vervuilen en elders een boom planten, zeggen we neen!’ Na de ‘flood’ vervoegde Friends of the Earth het “System Change not Climate Change” (verander het systeem, niet het klimaat) blok op de massademonstratie naar het Bella Centrum. Deze tocht met 100.000 mensen was een duidelijk signaal dat de wereld een fair, ambitieus en bindend akkoord wil, hoewel de realisatie ervan toen al heel onwaarschijnlijk leek.

De mislukking van de gesprekken is volledig toe te schrijven aan de rijke landen die weigerden hun engagementen na te komen tot bindende reducties van broeikasgassen en tot het voorzien van

adequate financiering en technologie voor de ontwikkelende landen voor de reductie van de emissies van broeikasgassen en om zich aan te passen aan de klimaatveranderingen. Daarbij moeten we ook de rol vermelden van de Deense regering (voorzitter van de onderhandelingen en gast voor de duizenden afgevaardigden en activisten) in het uitsluiten van stemmen die rechtvaardigheid eisten, met preventieve arrestaties in de straten van honderden activisten en het gebruik van repressieve methoden tegen vredevolle manifestanten. Ondertussen hielden binnen de machtige staten geheime ‘green room’ vergaderingen met uitsluiting van kleinere landen, waaronder deze die het meest onder de klimaatverandering lijden. Stemmen van NGO’s, inheemse volkeren, mensen die reeds de impact van de klimaatverandering ondervinden, werden doodgezwegen in de onderhandelingen, terwijl lobbyisten van bedrijven, ijverig zoekend naar opportuniteiten om de valse oplossingen voor de klimaatverandering te promoten, verder geprivilegieerde toegang kregen tot de besluitvormers.

Ons antwoord op dit onevenwicht was een paar zeer luide niet toegelaten ‘flash mob’ acties in het conferentiecentrum, met onze eis aan de EU om de doelstellingen voor reductie van broeikasgassen te verhogen tot minstens 40% (zonder CO2 handel) en dat ze de ontwikkelende landen zouden ondersteunen door stand te houden tegen de tactieken van de rijke landen. Het antwoord van de VN op deze acties was onverwacht, opnieuw werd een poging gedaan om kritische stemmen te smoren. Op 16 december werden afgevaardigden van Friends of the Earth (en medewerkende organisaties zoals Via Campesina en ASEED) volledig uitgesloten van de conferentie, daar de VN ons als een ‘be-

dreiging voor de veiligheid’ zag.

De FoE delegatie reageerde hierop met een spontane geweldloze sit-in in de ingang van het conferentiecentrum, als uiting van ons verzet tegen de uitsluiting van kritische stemmen in de conferentie. Tegelijk creëerden we zo een uniek platform om onze eisen aan de wereldpers voor te stellen. Ondertussen hielden buiten activisten van ‘Climate Justice now!’ en ‘Climate Justice Action’ een volksvergadering met mensen van zowel binnen als buiten de onderhandelingen, met ruimte voor kritische stemmen zowel naar het proces van de onderhandelingen toe als naar de rol toe van de multinationale ondernemingen in het vernietigen van de planeet.

Het “Klimaforum09” was een andere gelegenheid om deze kritische stemmen te laten klinken en Friends of the Earth participeerde in een aantal debatten en workshops over heel wat onderwerpen. Hoewel de VN onderhandelingen in chaos eindigden, met het haastig geschreven “Kopenhagen akkoord”, zonder bindend kader om de klimaatcrisis op te lossen, hebben de twee weken acties, vergaderingen en netwerken in de Deense hoofdstad de basis gelegd voor een sterke internationale beweging voor klimaatrechtvaardigheid, met een echte dialoog tussen groepen in het noorden en het zuiden. Friends of the Earth zal in de komende maanden en jaren verder gaan met het opbouwen van deze beweging in België en elders in de wereld. Het is des te meer nodig nu de onderhandelingen zijn mislukt.

Meer informatie over de activiteiten van Friends of the Earth gedurende de klimaatconferentie vind je op de blog van Friends of the Earth International, www.foei.org/en/blog

Kopenhagen wereldwijd

Hector Pistache, Lieve De Kinder, David Heller, Andy Vermaat

Overal ter wereld werd de top in Kopenhagen intensief en creatief voorbereid. Dat gebeurde vanuit een overtuiging dat alles op alles gezet moet worden opdat de politici tot werkbare en faire akkoorden zouden komen en dat we een sterke beweging opbouwen voor klimaat en sociale rechtvaardigheid. We vermelden hier drie initiatieven: Ride Planet Earth, de Zero Carbon Caravan en de Trade to Climate Caravan (klimaatcaravan). Alle drie hebben als doel mensen aan te moedigen hen te vervolgen, mee naar Kopenhagen te gaan en de boodschap mee te verspreiden dat we wereldwijd als individuen en als gemeenschappen de mogelijkheid en de wil hebben om nu te handelen, en dit naar de UNFCCC onderhandelingen te brengen.

© Kim Nguyen

De **Zero Carbon Caravan** van Chris Keene, de 'Zero-Carbon Caravan Man'

(Citaten zijn van Chris Keene, in een interview met Hector Pistache)

"De bedoeling van de Zero Carbon Caravan is om te inspireren en via een praktisch voorbeeld aan te tonen dat een van de moeilijkste dingen die je zonder CO₂-uitstoot kunt doen, nl. reizen, wel

degelijk zo kan en dat het nog leuk is ook." - "Langs de route leg ik contacten met lokale groepen om een reis van 'zero-CO₂-conferenties' te organiseren om een 'zero-CO₂'-bewustzijn aan te wakkeren, door oplossingen te tonen zoals hernieuwbare energieopwekking via zero-CO₂-concerten, met elektriciteit die opgewekt wordt door fietskracht." In België

© Chris Keene

had hij contact met de Low Impact Man (Steven Vromman, die zijn ecologische voetafdruk minimaal maakte en er gezonder en gelukkiger bij werd), en vzw's zoals FoE Vlaanderen en Brussel, Act Now België (Young Friends of the Earth), JNM, WWF en anderen. Op 30 september hebben bijna 70 'CO₂-vrije bewegers' Chris ontmoet voor een uur sprongen maken rond het centrum van Gent. De Zero Carbon Caravan startte in Wales, ging verder door Engeland, België, Nederland en Duitsland, om op 7 december aan te komen in Kopenhagen.

De Trade to Climate Caravan

De **Trade to Climate Caravan** begon in Genève tijdens de WTO onderhandelingen eind november. Ze bracht Europese activisten samen met mensen wereldwijd die reeds de impacten van de opwarming van de aarde ondervinden en mensen die stijden tegen valse oplossingen en de negatieve impacten van multinationale ontginningsmaatschappijen. Friends of the Earth ontmoette de caravan toen ze door Brussel kwam, en Andy, een van onze leden, bleef de caravan vergezellen tot in Kopenhagen. Een van de deelnemers, de inheemse Jose Goyas uit Colombië: "Ons land is zeer rijk door de vele minerale hulpbronnen zoals goud en andere ertsen. In het gebied waar ik leef werkt het Canadese mijnbedrijf Cosega, een multinationale onderneming, mee aan massamoorden en doodseskaders in ons land, omdat ze er de paramilitaire groepen die verantwoordelijk zijn voor het onrecht ondersteunen. De inheemse leiders die zich verzetten tegen de uitbuiting van onze aarde en van de inheemse bevolking worden er tot op de dag van vandaag bedreigd." Zo verloor Jose Goyas al drie companen in Columbia. "De komende vrijhandelsovereenkomst tussen Canada en Colombia heeft de paramilitaire dreiging er alleen maar versterkt. Wij nodigen zowel de Colombiaanse en de Canadese regering uit om deze vrije handelsovereenkomst niet te ondertekenen en dit in het belang van het behoud van het milieu en het leven op onze planeet, maar ook omdat dit de mensenrechten niet vooruit zal helpen. Wij nodigen de regeringen van het Noorden uit om hun ecologische schuld te willen betalen en verantwoording af te leggen voor de uitstoot van zoveel broeikasgassen die de opwarming van de aarde veroorzaken. We hebben daden en strenge regels nodig om de destructieve krachten van dergelijke multinationals tegen te gaan. Dit Canadese bedrijf is slechts één van de spelers."

Het Zuiden pikt duidelijk de onderdrukking niet langer.

© Transnational Institute

Ride Planet Earth startte reeds op 10 augustus 2008, met Kim Nguyen, die met de hulp van vrienden en supporters uit heel Australië een fietstocht organiseerde van Brisbane (Australië) naar Kopenhagen. In de loop van zijn tocht bezocht Kim afgelegen gemeenschappen die kwetsbaar zijn voor de klimaatverandering, om te weten te komen hoe die hen nu al treft. Friends of the Earth groepen wereldwijd hebben Kim gesteund op zijn tocht en verwelkomd bij zijn aankomst in Kopenhagen.

Vlaanderen en België in de aanloop naar Kopenhagen

15.000 mensen betoogden mee op de klimaatbetoging in Brussel op 5 december 2009.
Foto: Quentin Dierckx

Famke Vekeman

Op 5 december, twee dagen voor het begin van de klimaatconferentie in Kopenhagen, maakten 15.000 mensen in Brussel aan de politici duidelijk tijdens de betoging 'Loop storm voor het klimaat' dat ze een sterk, fair en bindend engagement willen. Daarvoor hadden er reeds tal van andere initiatieven plaatsgevonden, met o.a. de Internationale Klimaatactiedag op 24 november, in Gent, Antwerpen en Brussel, en Climaxi, de tournee rond klimaat en sociale rechtvaardigheid, georganiseerd door Friends of the Earth, samen met een aantal sociale en milieubewegingen.

Climaxi. Actie voor een sociaal klimaat

Op dinsdag 27 oktober ging deze tournee in première te Gent. Daarop volgden Leuven, Brussel, Oostende, Antwerpen, Herzele en het Europees Parlement.

Luciano Brunet, directeur van de INCRA in Santarém (Brazilië), getuigt over de situatie in het Amazonewoud. Hij gaat in tegen de mythe waarin het Amazonewoud enkel gezien wordt als een reservaat van bomen en dieren, waarbij vergeten wordt dat er ook ongeveer 23,5 miljoen mensen wonen, inheemse volkeren, heel wat migranten, mensen die afstammen van de slavernij en rivierbewoners.

De klimaatverandering is nu al duidelijk voelbaar in Brazilië, mensen die in het Amazonewoud trachten te overleven worden bedreigd door een stijging van de zeespiegel en daardoor ook het waterniveau. Mensen die in paalwoningen wonen moeten stilaan hun woning verlaten. De grootste bedreiging is echter de opmars van grote bedrijven in het Amazonewoud, vooral hout- en mijnbedrijven. Ook worden gebieden als een natuurreservaat 'beschermd', waardoor de lokale bevolking elders zijn geluk moet zoeken. Mensen zitten gevangen in een corridor tussen deze twee bedreigingen en kunnen geen kant meer op in het Amazonewoud. Misschien moeten de milieuorganisaties deze bevolkingsgroepen meer als een mogelijke partner gaan beschouwen, in plaats van ze te klasseren als illegale houtkappers?

Int. Klimaatactiedag op 24 oktober 2009 in Gent.
Initiatief van JNM en FoE. Foto: Hector Pistache

(vnl) Luciano Brunet, Pelenise Alofa en Filip De Bodt (vzw 't Uilekot)
tijdens de Climaxi tournee in Antwerpen. Foto: Hector Pistache

Pelenise Alofa komt uit Kiribati, een eilandengroep in de Stille Oceaan, bestaande uit 33 eilanden en een bevolking van 90.000 mensen. De eilanden bevinden zich slechts tussen de 2 en de 4 meter boven de zeespiegel. Elke dag worden zelfgebouwde "muren" weggespoeld door de oceaan. Vluchten naar een veiligere plek op het eiland is onmogelijk: langs de ene kant heb je de lagune, langs de andere kant de oceaan. Door het stijgende waterniveau moeten de kokosnootbomen er een voor een aan geloven en de watervoorraden verzilten.

Pelenise Alofa heeft drie eisen klaar voor de geïndustrialiseerde landen in Kopenhagen. Ten eerste moeten ze dringend hun emissies naar beneden halen, 40 % reductie tegen 2020; enkel daardoor krijgen de eilandengroepen in de Stille Oceaan nog een kans om te overleven. Ten tweede moet er geld vrijgemaakt worden zodat men zich in het Zuiden kan aanpassen aan de veranderende omstandigheden, geld dat nú beschikbaar moet worden gesteld en niet via bepaalde voorwaarden terug naar het 'Noorden' vloeit, in de vorm van onderzoek en consultancy. Ten slotte, als mensen in de Pacific toch moeten uitwijken wegens de stijgende zeespiegel, dan moet er een internationale wet komen om deze mensen te beschermen. Pelenise: "Wij willen geen klimaatvluchtelingen worden. We zijn verbonden met ons land, met onze grond. We worden geforceerde klimaatvluchtelingen, zonder land, zonder bezittingen."

Tijdens de tournee werden deze internationale getuigenissen gelinkt aan verhalen dicht bij huis over klimaat en sociale rechtvaardigheid. De documentaire "On est peut-être riche" legt de nadruk op de vele sociale problemen die ook een plaats hebben binnen het hele klimaatverhaal. Mensen die in armoede leven hebben wellicht de laagste ecologische voetafdruk, bij hen is het elke dag 'dikke truiendag' (Anke Hintjens). Bio kopen, het dak isoleren, ... is voor hen geen optie, ze genieten niet van ecopremies. Laten we hen in de kou staan?

Reisje om de wereld van de ethische mode

Magali Fontanel – Foto's © Ethical Fashion Show en David Meuleman

Van 1 tot 4 oktober 2009 vond in Parijs voor het zesde jaar de 'Ethical Fashion Show' plaats, waarin nog eens aangetoond werd dat het heel goed mogelijk is om je van kop tot teen te kleden met ethische mode. Het is een gelegenheid om onze reis in het hart van de ethische mode weer aan te vatten en je onze goede adressen mee te delen. Je kan ook de drie rondetafelgesprekken die er plaatsvonden vrij beluisteren op www.ethicalfashionshow.com.

deel
3

Mode en verantwoordelijke consumptie: gezien vanuit de consument

Volgens de studie "Mode et consommation responsable, Regards des consommateurs", gepubliceerd in 2008 door het Institut Français de la Mode (IFM) (Frans Instituut van de Mode), hebben 28% van de Franse consumenten reeds biologische en/of eerlijke kledij gekocht. 30% van de Franse consumenten die al of niet van het bestaan afweten van ethische mode voorzien dit te kopen in de toekomst. De meerderheid van de consumenten weet niet waar ze ethische kledingstukken kan vinden. De aankopen van ethische mode gebeuren vooral in hun gebruikelijke verkooppunten, hoofdzakelijk in hyper-supermarkten (36%) en ketens van kledingzaken zoals C&A en H&M (30%). 49% van de ondervraagden zien gespecialiseerde boetieks in ethische mode als het ideaal. Maar momenteel zijn dergelijke boetieks nog weinig talrijk en weinig gekend door het grote publiek (zie kader).

Biologisch en eerlijk textiel: welke garanties op de productieketen?

Zelfs al hebben 38% van de consumenten vertrouwen in labels om de ethische kledingstukken te herkennen, geven de mees-

ten onder hen toe zich verloren te voelen in de veelheid van labels, pseudo-labels (zonder externe controle), en zelfverklaarde ethische stukken (zonder label). Momenteel is het meest gekende label het Global Organic Textile Standard (GOTS), dat garantie biedt voor de biologische teelt van de grondstoffen en de niet-toxiciteit van de gebruikte chemische producten, wat heel belangrijk is voor de verfstoffen. (www.global-standard.org). Het certificeringsorganisme Ecocert geeft sedert 2007 een bijkomend certificaat om de principes van eerlijke handel te garanderen. www.ecocert.com/-ESR-.html.

Naar een verplichte vermelding van de sociale en ecologische impact op textielproducten?

Het is waar dat labels kosten meebrengen die moeilijk op te brengen zijn door de kleine ondernemingen in de landen van het Zuiden. Daarom hebben sommige kleine projecten van ethische mode besloten om zonder label te werken. Je moet weten dat 36% van de consumenten die ethische kledingstukken willen herkennen, hun vertrouwen stellen in de merken, dus bijna evenveel als in labels (38%). Maar als men alle merken, ethische of

niet, zou verplichten om duidelijk op hun kledingstukken de sociale en ecologische aspecten van de productie te vermelden op het etiket, zal er geen nood meer zijn aan labels. Dat is net het ambitieuze project waar Frankrijk mee gestart is, voor alle producten, textiel inbegrepen, met de bedoeling om een evolutie teweeg te brengen in de criteria die consumenten hanteren bij hun aankopen. In 2012 zal het bijvoorbeeld verplicht zijn in Frankrijk om de CO2 uitstoot van elk product, van wieg tot graf, te berekenen en te vermelden op het etiket. Dit is verder op te volgen!

Deze winter gaat de webshop van Friends of the Earth in winterslaap...

De webshop van Friends of the Earth is tijdelijk gesloten omdat we hem willen vernieuwen om jullie nog beter te kunnen dienen. In afwachting van de heropening kun je onze producten nog steeds rechtstreeks kopen in ons kantoor in Gent, tegenover het Sint-Pietersstation. We kijken er met ongeduld naar uit om jullie opnieuw te kunnen bedienen in onze vernieuwde webshop! De fiches van de producten zijn nog steeds te raadplegen op www.foeshop.org

Onze goede adressen voor ethische mode

Ethic Wear (Marie Cabanac),
Antoine Dansaertstraat 171,
1000 Brussel, <http://mariecabanac.com>

Ethika, Spoormakersstraat 63,
1000 Brussel, www.ethika.be

Natural Selection, Waterlooolestnwg 616,
1050 Elsene,
www.natural-selection-clothing.be

Ozfair, Jean Volderslaan 9,
1060 Sint-Gillis, www.ozfair.be

Terralana, Tenbosstraat 138,
1050 Elsene, www.terralana.com

fair.fashion, Steenhoudersvest 33,
2000 Antwerpen, www.fairkleding.be

Sjamma, Dampoortstraat 23,
9000 Gent, www.sjamma.be

Anders Getint, Diestsestraat 165,
3000 Leuven, www.andersgetint.be

Ekyog, 24 rue Lepelletier,
F-59000 Lille (Rijsel), www.ekyog.fr

Foto: David Meuleman
Boetiek Ethika in Brussel

Campagne tegen uraniumwapens

Actiedag focust op Franse uraniumwapens

Willem Van den Panhuysen

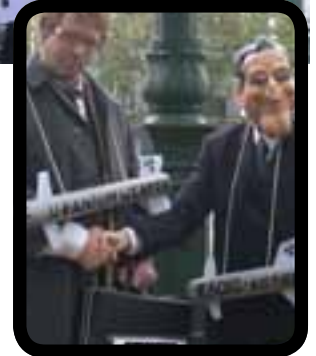
Op 6 november 2009 hield de Belgische Coalitie 'Stop uraniumwapens!' samen met Damacio A. Lopez een bewustmakingsactie aan de achterzijde van de Franse ambassade in Brussel. Lopez is directeur van de studiegroep IDUST (New Mexico, VS) en voert reeds decennialang campagne tegen het militair gebruik van verarmd uranium.

De actie kaderde in de jaarlijkse internationale actiedag voor een wereld zonder uraniumwapens. De International Coalition to Ban Uranium Weapons (ICBUW), een netwerk van 121 organisaties in dertig landen, coördineert deze wereldwijde initiatieven.

Tijdens de actiedag in Brussel verkleepte een activist zich als de Franse president Sarkozy. Een andere activist – in maatpak en met een aktentas in de hand – beeldde een vertegenwoordiger van wapenproducent Nexter uit. De groep Nexter produceert antitankprojectielen voor gebruik in oorlogstanks. Bepaalde types van deze projectielen bevatten verarmd uranium, een chemisch toxisch en radioactief afvalproduct van het verrijktingsproces van industrieel geconcentreerd 'natuurlijk' uranium. Nexter is volledig in handen van de Franse staat. Frankrijk is momenteel het enige Europese land dat inerte antitankprojectielen met verarmd uranium produceert.

Officieel heeft Frankrijk nog geen gebruik gemaakt van zijn uraniumwapens. Maar in 1991 stuurde het land wel 20.000

militairen naar het oorlogsgebied in de Perzische Golf, waar de VS en het Verenigd Koninkrijk massaal gebruikmaakten van uraniumwapens. Zieke militairen die terugkeerden uit de Golf werden getest op de aanwezigheid van verarmd uranium in de urine. Deze testmethode kan echter geen verarmd uranium ontdekken dat zich eventueel in de longen of elders in het lichaam heeft opgehoopt.

Om de Franse regering bewust te maken van de problematiek, overhandigde Ria Verjauw (Belgische Coalitie) ambassadrice Michèle Boccoz een memorandum, een eisenbundel en een overzicht van recente wetenschappelijke studies. Boccoz beloofde deze documenten over te maken aan de Franse regering.

Deze link verwijst naar het memorandum:

www.motherearth.org/du/memo_6_11_09_fr.pdf

In de namiddag bezocht een delegatie van de Belgische Coalitie het Ministerie van Buitenlandse Betrekkingen. De Belgische diplomatie werd gevraagd om initiatieven te nemen zoals de plaatsing van het item van de gezondheidseffecten van uraniumwapens op de agenda van de volgende algemene vergadering van de Wereldgezondheidsorganisatie.

Militaire defensiebelastingweigeraar voor Hof van Beroep Brussel

Op 4 november 2009 werden voor het Brusselse Hof van Beroep de pleidooien gehouden in de zaak van defensiebelastingweigeraar, belastingbetaler voor vrede Jan Hellebaut. Er werd de rechter gevraagd een prejudiciële vraag voor te leggen aan het Grondwettelijk Hof. Deze actie vond veel weerklank in de geschreven pers en VTM zond zowel in het middag- als avondnieuws een reportage uit. Ook de Antwerpse Televisie (ATV) bracht dit item uitgebreid in het avondnieuws.

De militaire dienstplicht kent twee componenten: de fysieke en de financiële. De eerste is opgeschort, de tweede is springlevend. We zijn met z'n allen fiscaal militair dienstplichtig. We zijn fiscale soldaten. Bij de erkenning van het gewetensbezwaar tegen de fysieke militaire dienstplicht voorzag de Belgische staat in een alternatieve dienst: burgerdienst. De wetgever voorziet echter nog steeds geen alternatieve

dienst voor het belastinggeld van gewetensbezwaarde belastingbetalers. Er wordt nu een gelijkaardige regeling voor dit fiscale gewetensbezwaar gevraagd: een burgerdienst voor ons belastinggeld.

7,3 % van onze directe belastingen gaat naar militaire defensie. Dat schept voor velen een gewetensprobleem. Het bedrag dat aan militaire defensie wordt besteed in België (3,775 miljard euro) komt overeen

met 350 euro per persoon per jaar.

Jan en VRAK vragen de erkenning van dit fiscale gewetensbezwaar en de oprichting van een Vredesfonds. Het geld van dat Vredesfonds zal dan aan niet-militaire, lees civiele conflictoplossing besteed worden. Het recentste wetsvoorstel in de Kamer van Volksvertegenwoordigers dateert van 29 oktober 2007 en vindt u onder nr. 52K0284/001.

In de loop van januari wordt de uitspraak van de rechter verwacht.

De Aktie Vredesbelasting (VRAK) steunt deze rechtszaak.

VRAK is lid van Friends of the Earth: www.vrak.be – <mailto:vrak@advalvas.be>

Jan Hellebaut

Agenda 2010

> voor meest recente info, zie
www.moederaarde.be

Om geen nummer te moeten missen van het Friends of the Earth Bulletin: Wordt lid van Friends of the Earth. Alle info op p2.

Vr 29 januari 2010, 14u30
in het Vredescentrum Antwerpen
(Lombardenvest 23): **ontmoeting met Jo Berry.**
www.buildingbridgesforpeace.org

Vr 29 tot zondag 31 januari 2010,
Tremelo: **Gandhiweekend vasten voor vrede.** Thema: "Meeting the man behind the enemy." Met Jo Berry.
Info: stefvermuyten@telenet.be

Do 28 januari 2010,
Gedichtendag in het Brugse Lappersfort
Poëziebos
www.gedichtendag.org

Za 3 april 2010,
Grote Bomspotting-actie te Kleine Brogel
www.bomspotting.be

18-25 april 2010,
Week van de Aarde staat in het teken van biodiversiteit én recreatie.
www.weekvandeearde.be

Foto: Dag van de inheemse volkeren

Kopenhagen: de stem van de Inheemse Volkeren De armsten lijden het meest onder de 'kortzichtige hebzucht'

Lieve De Kinder

Vele inheemse volkeren waren heel actief in de aanloop naar en tijdens de klimaatconferentie in Kopenhagen, voor hen van levensbelang. De vertegenwoordigers die naar Kopenhagen gingen hebben zich gegroepeerd in het International Indigenous Peoples Forum on Climate Change (IIPFCC) (Internationaal Forum van Inheemse Volkeren over klimaatverandering), legden verschillende verklaringen af en organiseerden een Dag van de Inheemse Volkeren in Kopenhagen op 12 december. Daarnaast waren inheemse mensen vaak ook betrokken bij initiatieven van anderen in de aanloop van en tijdens de COP15. (zie in dit nummer o.a. Cimaxi en de klimaatcaravan)

Volgens het IIPFCC bedreigt deze klimaatcrisis de overleving van inheemse volkeren, vooral van hen die van het bos of het ijs afhangen en de bewoners van kleine eilandstaten (zowel de inheemse als lokale bewoners). Voor inheemse mensen betekenen bossen veel meer dan alleen maar CO2-opvang. Ze hebben voor hen historische, economische, culturele en spirituele waarde. Maar tegelijk zorgden de inheemsen er wel voor dat de bossen konden blijven functioneren als CO2-opslag, door hun tradities van respectvol omgaan met hun ecosystemen en de integriteit, complexiteit en diversiteit ervan. Ze willen gerespecteerd worden in deze kennis en ervaring en in de oplossingen voor de klimaatcrisis die zij kunnen aanbrengen. Ze weigeren het eenrichtingsverkeer waarbij de uitwisseling enkel bestaat uit het overbrengen van voorwaarden en technologie door het westen aan hun gemeenschappen, zonder hen te raadplegen of te informeren.

De inheemse volkeren beseffen heel goed dat - historisch en nu nog - rijke landen de grootste bijdrage tot de klimaatcrisis leveren en dat ze zelf als inheemse volkeren de kleinste ecologische voetafdruk hebben maar op de ergste manier de impact ondervinden van de klimaatverandering. Zo zei een vertegenwoordiger van inheemse

gemeenschappen in India dat ze in het verleden en nu veel te lijden hebben onder vervuiling door industrieën die tot de klimaatwijziging bijdragen, en dat ze nu ook al de effecten van de klimaatwijziging voelen: de drogere perioden worden nog droger, de regens intenser, het is veel moeilijker om hun voedsel te kweken.

De Inheemse Volkeren stellen dan ook duidelijk dat de ontwikkelde landen de verantwoordelijkheid hebben om tot ambitieuze CO2-reducties te komen en steun te bieden aan ontwikkelingslanden.

Inheemse volkeren en zij die hen ondersteunen benadrukken dat een aantal zogenaamde oplossingen voor het klimaatprobleem, nog een extra ramp kunnen betekenen voor hen. Het Building Action for Sustainable Environments Initiative (BASE), dat inheemse volkeren groepeerde in de V.S. die slachtoffer zijn van meer dan 50 jaar productie van kernenergie en testen van kernwapens, eist een ommekeer naar hernieuwbare energietechnieken en jobs. Ze hebben al te lang geleden onder allerlei ziekten door nucleaire vervuiling op hun grondgebied, door ontginning en verrijking van uranium, transport, onveilige berging van radioactief afval, kernproeven. Kernenergie is duidelijk geen duurzame oplossing voor het klimaatprobleem.

Daarnaast is er het verlies van hun voorouderlijke gronden door monoculturen van agrobrandstoffen, grootschalige hydro-elektrische waterkrachtcentrales en een verkeerd idee van bosbehoud, waardoor de inheemse bewoners verjaagd worden van de wouden, hoewel ze zelf gedurende eeuwen bijdroegen aan het behoud ervan. Ook bij het reduceren van het bos tot een geldwaarde bij de handel in CO2 is het risico groot dat inheemse gemeenschappen gedwongen van hun land zullen moeten vluchten. Al deze vormen van landroof brengen ontzettend veel leed teweeg, inheemse mensen leven immers intens samen met hun natuurlijke omgeving.

www.ieneearth.org/cits.html,
www.iwgia.org/sw38707.asp,
www.survivalinternational.org,
<http://antinuclear.net/2009/12/16/indigenous-peoples-at-copenhagen-say-no-to-nuclear/>